

עת"מ 10-05-36345
בפני כבוד השופט יגאל מרזל

בבית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים
בעניין:

1. חסן אבו עסלה
2. מוחמד חמאד
3. חאמד אל אטרש
4. מדחת אבו טיר
5. אחמד מוחמד אבו טיר
6. מוחמד מוקה
7. חליל עמרה
8. חדר זבש
9. אברהים חסין אבו טיר
10. האגודה לזכויות האזרח

ע"י ב"כ עוה"ד נסרין עליאן ואח'
האגודה לזכויות האזרח
ת.ד. 34510, ירושלים 91000
טל': 6521218 פקס': 6521219

העותרים

- נגד -

עיריית ירושלים

ע"י ב"כ עו"ד שמואל א. שפט ואח'
אגף היועץ המשפטי לעירייה
ככר ספרא 8, ירושלים
טלפון: 6296427, פקס': 6297330

המשיבה

עיקרי טיעון מטעם המשיבה

לקראת המשך הדיון הקבוע ליום כ"ד באדר א' התשע"א (28.02.11) מתכבדת המשיבה להגיש את עיקרי הטיעון מטעמה כדלקמן:

1. המשיבה סבורה כי לא היה צורך בקביעת התיק לדיון, וכי ניתן היה להגיש הודעה מוסכמת לבית המשפט, משנקבע התיק להמשך דיון, ודיון יתקיים באמור בעתירה בלבד וממבוקש כי בית המשפט הנכבד לא יאפשר לעותרים הרחבת חזית.
2. ההצעות שהוצעו לעותרים במסגרת המשא ומתן אינן מחייבות את המשיבה שכן העותרים בחרו לדחות את ההסכמות המוצעות ולקבוע את התיק לדיון.

3. עניינה של העתירה, בדרישת 9 חברי המנהל הקהילתי צור באהר אום טובא והאגודה לזכויות האזרח כנגד עיריית ירושלים בבקשה להורות לעיריית ירושלים להסדיר שירותי תברואה מלאים בשכונות צור באהר ואום טובא ולפנות מהן מפגעים סביבתיים ובריאותיים לרבות:

- סיפוק וקיום שירותי תברואה מלאים ב-19 רחובות המפורטים בעתירה שבהתאם לנטען בעתירה לא קיבלו שירות כלל.
- החלפת המכולות הבלויות והצבת מכולות מונמכות ונגישות לילדים.
- התקנת 15 מכולות ופחי אשפה ציבוריים נוספים ברחובות הראשיים.
- העסקת עובדי ניקיון קבועים בשכונות.
- הפעלת רכב טאטוא באופן קבוע בכל הרחובות הראשיים.
- התקנת פחים ציבוריים להולכי הרגל בדרכים ובקרבת המרכזים המסחריים, החינוכיים, הדתיים והבריאותיים.
- ביצוע הדברה וריסוס כנגד מזיקים וטיפול בכלבים משוטטים.
- הסדרת עמדות למכולות אשפה בשיתוף ותיאום עם התושבים.

4. המשיבה סבורה כי יש לדחות את העתירה כפי שפרטה בכתב התשובה בהודעתה המשלימה ובהודעת ב"כ המשיבה ולהלן התייחסותה המפורטת לטענות העותרים.

5. להלן עניינים מהעתירה, בהם המשיבה סבורה כי יש לדחות את טענות העותרים מעיקרן:

א. לעניין **ריסוס יתושים**, המשיבה מבצעת ריסוסים על פי תוכנית עבודה בכל המקומות בהן יש אתרי דגירה בשטחים הפתוחים. המשיבה אינה מדבירה או מרססת בשטחים פרטיים כגון בורות מים וביוב שבתצרות.

ב. לעניין **טיפול השירות הוטרנירי בכלבים משוטטים**, פעולות השירות הוטרנירי מתבצעות בכל רחבי העיר ובכל ימות השנה ללא משוא פנים וכמובן ללא אפליה על שום רקע שחוא. בניגוד לדרישת העותרים אין "צורך מיוחד" בהגברת פעילות השירות הוטרנירי בשכונות העותרות. צוות השירות הוטרנירי מקיים ממילא, וללא צורך בהמרצת גורם כלשהו, פעילות מוגברת ומכוונת מטרה בתא השטח המכיל בתוכו את השכונות הנ"ל. אכן, מדובר בלכידות והדברות של כלבים משוטטים בשיעור ממוצע של 20% מהפעילות במזרח העיר, אולם שיעור זה תואם בהחלט את גודלו הטופוגרפי היחסי של תא השטח המדובר ואין בו להעיד כלל על תומרה יחסית גבוהה של תבעיה ביחס לתאי השטח האחרים במזרח העיר. (ראה חוות דעת עדכנית ומפורטת של ד"ר דבורקין, מנהל השירות הוטרנירי, צורף נספח להודעה המשלימה מטעם המשיבה מיום 10.12.22)

המאבק בתופעת הכלביט המשוטטים הנקבצים ובאים חייב להיות משולב גם בהירתמות של תושבי שכונות התפר של מזרח העיר על ידי חינוך והסברה לתושבים לשמירה על הניקיון, הנחת אשפה בתוך פחי האשפה ומניעת הצטברות פסולת וגרוטאות בחצרות ובשדות הפתוחים.

סיכום: המצב בשטח ונתוני הפעילות מראים כי השירות הווטרינרי מטפל באופן שוטף וקבוע בבעיית הכלבים המשוטטים בשכונות. מושקעת בהן ובכל שאר שכונות מזרח העיר עבודה מקצועית ויעילה ללא פגיות או משוא פנים ובדיוק באותה המידה כבשאר שכונות העיר.

ג. **לעניין בניית מתקני אשפה,** בהתאם לחוק התכנון והבניה, ותשכ"ה - 1965 והתקנות לפיו, החובה לבניית מתקני האשפה היא על בעלי הנכסים המחויבים בבניית מתקני האשפה בתוך שטח הנכס. בשכונות צור באהר ואום טובא ישנם מקרים רבים של בניה בניגוד לחוק, ללא היתרי בניה, וללא טופס 4 העירייה אינה מתכוונת לבנות מתקני אשפה במקום התושבים.

ד. **לעניין הצבת מכולות מונמכות ונגישות לילדים,** לאחר בחינת הצבת מכולות מונמכות בשכונות אחרות בירושלים הגיעו באגף התברואה למסקנה כי אין המכולות יעילות לשימוש בשכונות ירושלים, ולפיכך לא משתמשים בשכונות ירושלים במכולות מונמכות.

6. **המצב התברואי בשכונות -** המשיכה תטען כי המצב התברואי בשכונות כפי שהוצג על ידי העותרים בעתירה שונה באופן מחותי מהמצב שהיה קיים בפועל בשטח באוגוסט 2010 כפי שפורט בתשובת העותרים לעתירה. להלן דוגמאות:

- **לעניין מספר כלי אצירת האשפה -** בעתירה נטען כי בשכונות 41 מכולות של 8 קוב ואילו העותרים עצמם בעיקרי הטיעון מטעמם מסכימים כי בשכונות 51 מכולות של 8 קוב תוספת של כ- 25% בנפח של כלי אצירת אשפה. [ראה נספח ת לכתב התשובה].
- **המצב התברואי בשכונות -** בעתירה מוצג המצב התברואי בשכונות ב 14 התמונות שבצידי המפה שצורפה כנספח ע/ 9 לעתירה ואולם המצב באוגוסט 2010 אחר לחלוטין. ראה 14 התמונות שבנספח י"ב לכתב התשובה המראות את המצב התברואי נכון לאוגוסט 2010 בחשוואה למוצג ב 14 התמונות שבנספח ע/9.
- **המצב התברואי העובדתי בשכונות -** בעתירה מוצג המצב התברואי העובדתי באמצעות תמונות שצורפו לעתירה ואולם המצב באוגוסט 2010 אחר לחלוטין. ראה התמונות שבנספח י"ג לעתירה המשווה בין המצב נכון לאוגוסט 2010 לעומת התמונות שצורפו לעתירה.

7. להלן עניינים מהעתירה, שבאו על פתרונם:

- א. לעניין חדרישה להפעלת רכב טיאוט ברחובות הראשיים של השכונות, המשיבה תטען כי כאמור בכתב התשובה נכון לאוגוסט 2010 התבצע ניקיון באמצעות רכב הטיאוט חמכני ברחובות הראשיים של השכונות פעמיים בשבוע. ישנם שלושה תנאים מקדמיים המאפשרים להשתמש ברכב טיאוט לניקיון יעיל: קיר ניקיון, מדרכה ואבן שפה, תנאים שאינם קיימים בחלק מהדרכים בשכונות ולפיכך אינם מאפשרים שימוש ברכב טיאוט בחלק מרחובות השכונות. החל מינואר 2011 תוסף יום ניקיון באמצעות רכב הטיאוט המכני ברחובות הראשיים של השכונות (סה"כ שלושה ימים).
- ב. לעניין העסקת עובדי ניקיון קבועים בשכונות, היה עובד אחד קבוע וכן עובד נוסף הצמוד לרכב הטיאוט המכני. החל מינואר 2011 הוצב עובד קבוע נוסף לשכונה (סה"כ שני עובדים קבועים).
- ג. לעניין הבקשה להתקנת פחים ציבוריים להולכי הרגל, המשיבה התקינה 15 אשפתונים. עמדתו המקצועית של אגף התברואה היא כי אין צורך באשפתונים נוספים וכי האשפתונים יפוגו בהתאם לצורך כאשר יהיו מלאים. תוספת אשפתונים נקודתית תלויה בתיאום עם המנהל הקהילתי.
- ד. לעניין הדברה, המשיבה ביצעה הדברה נוספת בהתאם לחוק, במערכת ביוב סגורה ואטומה בלבד למניעת פגיעה בבני אדם ובעלי חיים. הדברה חיצונית בשטחים פתוחים אסורה על פי החוק. במקומות פרטיים בהם יש בעיה ניתן לפנות לאגף התברואה, העניין ייבדק ובמידת האפשר יינתן יעוץ.
- ה. לעניין החלפת המכולות הבלויות, המשיבה תטען כי בשכונות ישנה תופעה נפוצה של שריפת כלי אצירת אשפה על ידי חתושבים. כחלק מההתמודדות עם התופעה, המשיבה החליפה את מרבית כלי אצירת האשפה מפלסטיק לכלי אצירה ממתכת, שעלותם כפולה. יש להדגיש כי בעיקרי הטעון העותרים מברכים על החלפת מרבית כלי אצירת האשפה מפלסטיק בכלי אצירה ממתכת. המשיבה מתכננת להחליף/ לשפץ בכל חודש 5 כלי אצירה שרופים /או בלויים.
- ו. לעניין הצבת 15 מכולות אשפה נוספות ופחי אשפה ציבוריים נוספים ברחובות הראשיים, המשיבה תטען כי כפי שפרטה בתשובתה לעתירה מוצבים מספיק כלי אצירת אשפה בשכונות נשוא העתירה. בשנתיים האחרונות הוצבו בשכונות 25 מכולות אשפה נוספות. בנפת של 8 קוב כל מכולה, המכלים (עגלות) של 900 ליטר

הוחלפו למכלים (עגלות) של 1100 ליטר וכן הוטפו 6 מכלים (עגלות) בנפח 1100 ליטר כל מיכל, ובסך הכול ישנה תוספת של כלי אצירה בנפח של כ- 217 קוב (תוספת של 75%).

על אף המבולות הנוספות שהמשיבה הציבה, המשיבה מוכנה בתיאום עם המינהל הקהילתי להציב כמבוקש, באופן מיידי, 15 מבולות אשפה ברחובות הראשיים שבשכונות.

8. להלן החסדר המוצע על ידי המשיבה לעניין 19 הכבישים והרחובות שנטען כי לא מקבלים שירותי פינוי אשפה:

פתרון הקבע: פינוי אשפה באמצעות טרקטורים וחלוקת שקיות אשפה ברחובות בהם הטרקטורים אינם יכולים להיכנס בטיחותית:

המשיבה הודיעה בדיון שהתקיים ביום 2.9.11 כי מאחר והמכרז לרכישת טרקטורים נכשל, היא תצא בפרטום מכרז חדש לרכישת שני טרקטורים. הותכנית: בהתאם לשאר חלקי העיר, יפנו שלוש פעמים בשבוע את השקיות שהתושבים יניחו בפתח בתיכם באמצעות הטרקטורים. בדיונים שהתקיימו בעירייה בעקבות הדיון בבית המשפט, הוחלט כי במקום המכרז לקניית טרקטורים, העירייה תשכור שירותי קבלן לפינוי אשפה באמצעות טרקטור והוכן תקציב מיוחד לצורך זה. אולם, ועד עובדי התברואה הודיע כי הוא מתנגד להפרטת שירותי ניקיון, והעירייה לא הצליחה להגיע להסדר בעניין זה. לאור התנגדות ועד התברואה, הוחלט לצאת למכרז לרכישת שני הטרקטורים. **המועד הצפוי:** מפרטי המכרז הועברו זה מכבר לחברה המכילה אותם לקראת פרסום המכרז, המשיבה תעשה מאמץ לזרז את ההליכים ולפרסם את המכרז בתוך כ-30 יום. המשיבה מתכוונת לקבוע במכרז עדיפות בניקוד למתמודדי שיוכל לספק את הטרקטורים בהקדם. לחלופין אם יהיו הסכמות עם ועד התברואה על שכירת טרקטורים, תפעל העירייה לממש זאת בהקדם.

יש להזגיש כי לעיריית ירושלים עדיין אין תקציב מאושר, ישיבת המועצה בעניין זה קבועה ליום כ"ז אדר א' (3.3.2011). עד לאישור התקציב ניתן היה להוציא בכל חודש 1/12 מתקציב 2010 בלבד. נדרש קיצוץ משמעותי בתקציב ורק לאחרונה הגיעו להסדר עם הממשלה על הגדלת התקציב הממשלתי לירושלים.

להלן פירוט פתרון הקבע המוצע לפינוי אשפה ב- 19 הרחובות נשוא העתירה:

רחובות 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19 - 3 פעמים בשבוע יוצאו התושבים את שקיות האשפה שלהם בסמוך לביתם ויעבור טרקטור שיאסוף את שקיות האשפה. מובהר כי העירייה לא תספק שקיות אשפה לתושבים.

רחובות 5, 7, 9 - 15 - בהתאם לחוות הדעת של קצין הבטיחות בתעבורה אין אפשרות גישה לטרקטור לרחובות אלו. הואיל ומדובר על כבישים בעלי אחוזה שיפוע גדולים המהווים סכנה לתנועה. יחולקו לתושבי הרחובות שקיות אשפה, לכל משפחה 16 שקיות

לחודש. העירייה תעביר את השקיות למנהל הקהילתי פעם בחודש, והמנהל הקהילתי יחלקם לתושבים.

רחוב 12 - בחלק הרחוב המותחיל מרחוב אום טובא ומסתיים ברחוב אום טובא: משאית עוברת ויוצבו מכלים בתיאום עם המנהל הקהילתי, בחלקים האחרים של הרחוב הואיל ואין אפשרות גישה לטרקטור (בחלק אחד- הכביש צר וחסום ואין כניסה לכלי רכב, בחלק השני אחוזי שיפוע גדולים המחווים סכנה לנסיעה). יחולקו שקיות אשפה. לכל משפחה- 16 שקיות לחודש.

רחוב 18 - בחלקו הראשון מרחוב זעקוקה ועד רחוב אלמקפה: יוצבו 4 מכלים של 1100 ליטר. בחלקו השני מרחוב אלמקפה: יוצבו 3 מיכלים של 360 ליטר בתיאום עם המנהל הקהילתי, התושבים יחונמו על קבלתם ויהיו אחראים על שמירתם.
המועד הצפוי לביצוע: 45 יום מיום אישור תקציב העירייה ובכפוף לתזימות המשפחות על קבלת מיכלי 360 הליטר.
מובהר, כי עם הצבת המיכלים הנייל לא ינתנו שקיות למשפחות המתגוררות ברחוב 18.

הסדר הביניים המוצע לפינוי אשפה ב- 19 תרחובות נשוא העתירה:

בנוסף ל- 220 המשפחות המתגוררות ברחובות אלו ומקבלות מהעירייה שקיות אשפה, יחולקו גם שקיות לשאר תושבי הרחובות **נשוא העתירה בלבד** (בסה"כ יקבלו שקיות- 933 משפחות, בהתאם לחוות דעת איהאב זן בעתירה). נפח כל שקית- 90 ליטר, וכל משפחה תקבל 16 שקיות לחודש. העירייה תעביר את השקיות למנהל הקהילתי פעם בחודש, והמנהל הקהילתי יחלקם לתושבים ויעביר לעירייה תצהיר אישור על חלוקת השקיות לתושבים, וינהל רישום פנימי של תזימות התושבים על קבלת שקיות האשפה.
מובהר כי לאחר שיוסדר הסדר הקבע של פינוי האשפה באמצעות טרקטורים, יפסיקו התושבים לקבל שקיות אשפה מהעירייה.

המועד לביצוע הסדר הביניים: עם קבלת רשימת 933 המשפחות המתגוררות ברחובות הנייל תעביר המשיבה למנהל הקהילתי את שקיות האשפה, 2 נציגים של חמנהל הקהילתי יחתמו על קבלת השקיות ויעבירו אותם לתושבי הרחובות, המנהל הקהילתי ינהל רשימה חודשית פנימית של המשפחות שקיבלו שקיות.

9. לאור האמור, המשיבה סבורה כי לא היה צורך בקביעת התיק לדיון, וכי ניתן היה להגיש הודעה מוסכמת לבית המשפט, אולם משבחרו העותרים לדרוש קביעת התיק לדיון, מבקשת המשיבה מבית המשפט חנכבד, לדחות און העתירה ולחייב את העותרים בהוצאות העתירה.

שמואל א. שפט, עו"ד
ב"כ המשיבה